

RPW/45707/2016 P
Data: 2016-07-29

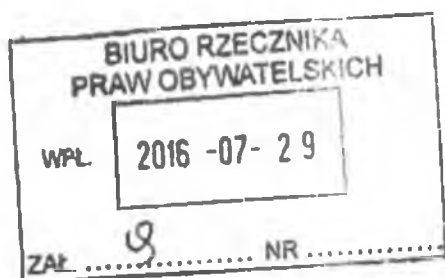
SŁUŻBA
WIĘZIENNA

Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie

Rzeszów 35-322, Załęska 76 ; tel. 017-8580780; faks : 017-8520361
e-mail: oisw_rzeszow@sw.gov.pl

OID.073.5.2016

Rzeszów, 2016.07.26

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa
Krajowy Mechanizm Prewencji

W załączeniu przesyłam dwa pisma w odpowiedzi na uwagi i zalecenia Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu zawarte w „Raporcie” KMP.571.111.2016.MMo.

2 Janina
DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Więziennej w Rzeszowie
pik Marek Grabek

Wyk. W 2 egz.

- ① Adresat + 2 załączniki
  2. a/a
- KG

OID.073.5.2016

Rzeszów, 2016.07. 26

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Krajowy Mechanizm Prewencji

W odpowiedzi na pismo KMP.571.11.2016.MMo przedstawiam stanowisko odnośnie zalecenia :

„wsparcie Dyrektora Zakładu Karnego w Łupkowie w celu realizacji zaleceń dotyczących Oddziału, wymagających nakładów finansowych”.

W planie finansowym Zakładu Karnego w Łupkowie na 2016 r. przekazane zostały celowe środki finansowe na realizację następujących zadań remontowych w łącznej kwocie 846.788 zł:

- Remont pokrycia dachowego na pawilonie mieszkalnym X1 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu (przekazane środki w kwocie 242.376 zł),
- Remont elewacji wraz z remontem ścian fundamentowych i płytki odbojowej budynku X2 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu (przekazane środki w kwocie 228.311 zł),
- Remont elewacji wraz z remontem ścian fundamentowych i płytki odbojowej budynku X1 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu (przekazane środki w kwocie 228.311 zł),
- Remont instalacji elektrycznej w pawilonach X1 i X2 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu (przekazane środki w kwocie 147.790 zł).

Zrealizowanie wymienionych zadań pozwoli na wyeliminowanie większości uchybień stwierdzonych w czasie wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu.

Na chwilę obecną, z uwagi na brak odpowiedniej kwoty, nie ma pokrycia finansowego realizacja wymiany kotła i wymiennika ciepła, w celu zwiększenia sprawności systemu ciepłej wody użytkowej. Aktualnie jednostka opracowuje stosowną dokumentację projektową, a w przypadku uzyskania w br. przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie dodatkowych środków z Centralnego Zarządu Służby Więziennej, wymagana kwota zostanie przekazana do Zakładu Karnego w Łupkowie. Pozostałe prace, związane z zaleceniami wynikającymi z Raportu, wymagające nakładów finansowych realizowane są w ramach środków przekazanych przez Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Rzeszowie na 2016 r. w grupie wydatków bieżących.

W ocenie Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Rzeszowie, Zakład Karny w Łupkowie posiada odpowiednie zabezpieczenie finansowe na zrealizowanie praktycznie wszystkich zaleceń wynikających z Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji. Na dzień dzisiejszy brak pełnego pokrycia finansowego występuje tylko w zakresie

kompleksowego remontu instalacji ciepłej wody użytkowej, niemniej jednak, osadzeni mają możliwość korzystania z kąpielni zgodnie z przepisami w tym zakresie. Opisane utrudnienia mają charakter techniczny i wynikają z niewydolności przestarzałego i wyeksploatowanego systemu, a wszczęte działania zmierzają do rozwiązania problemu i poprawy warunków związanych z dostępem osadzonych do ciepłej wody.

Z powrotem
DYREKTOR OKRĘGOWY
Służby Wiczynej w Rzeszowie
plk Marek Grabek

Wvk w 2 eoz
(1) adresat
2.a/a
WC/KG

ZAKŁAD KARNY W ŁUPKOWIE

Łupków 45, 38-543 Komańcza
powiat sanocki, województwo podkarpackie
tel +48 13 4677049, fax +48 13 4677011
e-mail: zk_lupkow@sw.gov.pl
NIP 687-14-30-965 REGON 000321106

Łupków ²¹07.2016r.

D/Pen.072.9.34.2016.GO

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH
Krajowy Mechanizm Prewencji
00 – 090 Warszawa
Al. Solidarności 77**

W odpowiedzi na uwagi i zalecenia zawarte w Raporcie przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich z wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu Zakładu Karnego w Łupkowie, mającej miejsce w dniach 06 – 07 kwietnia 2016r., przekazanymi do tutejszej jednostki w piśmie KMP.571.11.2016.MMo z dnia 12 maja 2016r., uprzejmie informuję:

Ad. 1 „*respektowanie przepisów rangi ustawowej oraz wewnętrznych regulacji dotyczących dokonywania przez osadzonych zakupów oraz przechowywania przez osadzonych przedmiotów w celach mieszkalnych*”.

Zgodnie z art. 110a§1 kkw skazany ma prawo posiadać w celi mieszkalnej oprócz innych przedmiotów wymienionych w przywoływanym przepisie, między innymi artykuły żywnościowe o ciężarze nieprzekraczającym 6 kg. Mimo, że ustawodawca nie określił czy jest tu mowa wyłącznie o własnej żywności osadzonego czy też łącznie z żywnością, którą osadzony otrzymuje każdego dnia od administracji jednostki penitencjarnej, do limitów tych nie wlicza się codziennych posiłków osadzonego. Zgodnie z art. 113a§1 kkw skazany ma prawo co najmniej trzy razy w miesiącu dokonywać zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym. Zgodnie z art. 113a§3 kkw skazany ma prawo otrzymywać raz w miesiącu paczkę żywnościową, w skład której wchodzi artykuły żywnościowe lub wyroby tytoniowe zakupione za pośrednictwem zakładu karnego. Przepisy te nie regulują ilości, rodzaju, wielkości artykułów żywnościowych, wyrobów tytoniowych oraz innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie karnym. Dopuszczalną ilość i wymiary rzeczy w tym żywności, znajdujących się w posiadaniu skazanego w zakładzie karnym oraz sposób postępowania z przedmiotami i żywnością, których wymiary lub ilość naruszają obowiązujący porządek lub konwojowanie reguluje zarządzenie nr 19/2015 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 12 czerwca 2015 r. Natomiast zarządzenie nr 27/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 13 sierpnia 2010 r. określa zasady gospodarowania składnikami majątkowymi osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych w tym ilość, rodzaj, wymiary przedmiotów, które osadzony może posiadać

w magazynie rzeczy własnych. Zgodnie z § 32 ust.3 zarządzenia nr 27/2010 do magazynu rzeczy własnych nie przyjmuje się między innymi: żywności, alkoholu, tytoniu wyrobów tytoniowych oraz innych wymienionych w zarządzeniu. Łączna ilość i wymiary rzeczy, w tym żywności, znajdujących się w posiadaniu skazanego w trakcie pobytu w zakładzie karnym w celi mieszkalnej i magazynie rzeczy własnych osadzonych nie może przekraczać 30 kg (w tym w magazynie rzeczy własnych: do 8 kg odzieży, bielizny i obuwia, do 2 kg drobnego sprzętu elektronicznego, urządzeń elektrycznych, środków łączności i innych przedmiotów nie będących przedmiotami wartościowymi) oraz pojemności torby transportowej o kubaturze 0,17 m³ - na podstawie § 32 ust. 2 zarządzenia nr 27/2010 DG SW oraz § 2 zarządzenia nr 19/2015 DG SW. Zgodnie z § 3 zarządzenia nr 19/2015 DG SW ilość i wymiary rzeczy, które skazany może posiadać w celi mieszkalnej, w tym żywności nie mogą przekraczać: 1) kubatury szafki więziennej przypadającej na skazanego; 2) kubatury szuflady wysuwanej/pojemnika podnóżkowego lub odpowiadającej im objętości; 3) 9 litrów napojów. Skazany, zgodnie z §4 ust. 1 zarządzenia nr 19/2015 DG SW: 1) dokonując zakupów art. żywnościowych, wyrobów tytoniowych oraz innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży; 2) składając zamówienie na otrzymanie paczki żywnościowej; 3) realizując zezwolenie na otrzymanie paczki z niezbędną odzieżą, bielizną, obuwiem i innymi przedmiotami osobistego użytku oraz higieny osobistej – zobowiązany jest uwzględnić możliwość przechowywania zakupionych lub dostarczonych rzeczy określonych w § 2 i § 3 zarządzenia nr 19/2015 DG SW. W przypadku stwierdzenia, że wymiary lub ilość żywności będącej w posiadaniu skazanego w celi mieszkalnej naruszają obowiązujący porządek w zakresie określonych przepisami limitów, realizacja uprawnień skazanego, o których mowa w art. 113a§1 kkw oraz art. 113a§3 kkw, każdorazowo odbywa się z uwzględnieniem wymogów, określonych w art. 110a§1 kkw.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami skazany posiadający środki finansowe do własnej dyspozycji może co najmniej trzy razy w miesiącu dokonywać zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych. Może również realizować nagrodę i/lub ulgę w postaci dokonywania dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych i wyrobów tytoniowych. Ponadto ma prawo raz w miesiącu otrzymać paczkę żywnościową z artykułami żywnościowymi lub wyrobami tytoniowymi. Paczkę lub paczki takie może również otrzymywać na podstawie udzielonej nagrody lub ulgi w postaci otrzymania dodatkowej paczki żywnościowej. Tak więc trzymając się tylko uprawnień wynikającym z kodeksu karnego wykonawczego w tym ilości określonych w art. 110a§1 kkw osadzony w okresie jednego miesiąca może posiadać i wykorzystać co najmniej 24 kg żywności własnej. Może również poprzez wzorowe zachowanie otrzymać nagrodę lub w wypadkach szczególnie uzasadnionych względami rodzinnymi lub osobistymi otrzymać ulgę uprawniającą do dodatkowych możliwości posiadania artykułów żywnościowych.

Praktyka stosowana w Zakładzie Karnym w Łupkowie w tym w Oddziale Zewnętrzny w Moszczańcu zakłada pewną elastyczność w egzekwowaniu od osadzonych bezwzględnie co do kilograma posiadanej żywności przestrzegania realizacji uprawnień związanych z posiadaniem własnej żywności w celi mieszkalnej. Dopuszcza się sytuacje, kiedy to nawet przez kilka dni po dokonaniu zakupów lub zrealizowaniu zamówienia na paczkę żywnościową, skazany posiada w celi mieszkalnej więcej o 1 – 2 kg artykułów żywnościowych, mając świadomość, że danego dnia lub następnego żywność ta zostanie skonsumowana. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w magazynie rzeczy własnych osadzonego nie może być przechowywana żywność. W oddziałach mieszkalnych Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu brak jest pomieszczeń, które pomieściłyby żywność osadzonych w ilościach wykraczających poza limy wagowe, jakie mogą posiadać w celach mieszkalnych. Dodatkowo mając na względzie wymogi sanitarno – epidemiologiczne

pomieszczenia takie musiałyby być właściwie wyposażone, a żywność musiała by być przechowywana w lodówkach.

Wewnętrzne uregulowania określone w porządku wewnętrznym respektują wszystkie przywoływane wyżej przepisy i przede wszystkim wynikają z tych przepisów. Brak jest możliwości stworzenia skazanemu przechowywania namiaru żywności poza celą mieszkalną i poza magazynem rzeczy własnych.

Ad 2 „niewłaściwe traktowanie osadzonych przez funkcjonariusza doprowadzającego”

Zasady humanitarnego traktowania osadzonych, właściwego odnoszenia się nich – w tym utrzymywania właściwych i profesjonalnych relacji interpersonalnych, opartych na zasadzie poszanowania godności osobistej skazanych – oraz praworządnego stosowania przepisów prawa regulujących wykonywanie kary pozbawienia wolności, są sprawą, której kierownictwo Zakładu Karnego w Łupkowie, w tym kierownicy poszczególnych pionów służby, przyznaje najwyższy priorytet. W tym zakresie podczas odpraw zmian służby ochronnej, odpraw kierownictwa, odpraw penitencjarno – ochronnych oraz odpraw działowych w poszczególnych komórkach organizacyjnych prowadzone są systematyczne działania informacyjne mające na celu uwrażliwienie funkcjonariuszy i pracowników na potrzebę realizacji obowiązków służbowych w sposób humanitarny, praworządny i profesjonalny. W sposób wnikliwy rozpoznawane są też wszelkie skargi osadzonych dotyczące sposobu traktowania przez funkcjonariuszy i pracowników. Podlegli mi funkcjonariusze działu ochrony w pełni realizują dyspozycje art. 4 kodeksu karnego wykonawczego traktując osadzonych w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej. Nie stosują względem osadzonych tortur w jakiegokolwiek postaci, nieludzkiego albo poniżającego traktowania i karania. Ponadto funkcjonariusze pionu ochrony stosują się do Regulaminu Nr 1/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 18 października 2010 r. w sprawie zasad etyki zawodowej funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej, który nakłada między innymi obowiązek wypełniania swoich zadań służbowych z poszanowaniem praw i godności człowieka uznając jego podmiotowość oraz przestrzegając zasady równego traktowania (§ 2), kierowania się zasadami uczciwości, honoru i szacunku dla innych osób (§ 3), humanitarnego traktowania skazanych z zachowaniem koniecznego dystansu i rozwagi oraz stawiania wymagań stosownie do możliwości (§ 10). Problematyka zasad humanitaryzmu i praworządnego wykonywania kary pozbawienia wolności jest także tematem szkoleń dla funkcjonariuszy – w tym funkcjonariuszy działu ochrony, które odbywają się regularnie co roku – ostatecznie takie szkolenie odbyło się w 2015 r. pt: „Stosowanie zasad humanitaryzmu, praworządności w wykonaniu kary pozbawienia wolności, układanie relacji interpersonalnych na linii funkcjonariusz – osadzony. Etyka zawodowa funkcjonariuszy”, kolejne zaplanowane jest na rok 2016.

W odniesieniu do wskazywanego w Raporcie przypadku zgłoszonego przez nieustalonych osadzonych „niewłaściwego traktowania osadzonych przez funkcjonariusza doprowadzającego” przeprowadzono czynności wyjaśniające polegające na przeprowadzeniu w pierwszym rzędzie rozmowy z

który to funkcjonariusz stanowczo zaprzeczył, jakoby kiedykolwiek używał wobec osadzonych słów uznawanych za obelżywe czy wulgarnych. Na tą okoliczność złożył pisemne oświadczenie. Ponadto rozmowy takie przeprowadzono z funkcjonariuszami bezpośrednio nadzorującymi sposób pełnienia służby tj. zastępcami dowódcy zmiany, a także wychowawcami - w tym przypadku pod kątem tego czy skazani kiedykolwiek zgłaszali się na rozmowy w kwestii wulgarnego lub obraźliwego sposobu zwracania się do nich przez funkcjonariuszy – w tym w szczególności funkcjonariusza wskazanego w Raporcie. W efekcie tych czynności, prowadzonych zarówno z bezpośrednimi przełożonymi jak i wychowawcami, nie ujawniono żadnych informacji,

które potwierdzałyby niewłaściwość w sposobie odnoszenia się skazanych ze strony ww. funkcjonariusza pełniącego funkcję doprowadzającego. Ze złożonych w sprawie oświadczeń wynika, że osadzeni w trakcie rozmów indywidualnych z przełożonymi, jak i wizytacji cel mieszkalnych nie zgłaszali skarg i uwag w powyższym zakresie. Wychowawcy nigdy nie byli bezpośrednio świadkami niewłaściwych zachowań ze strony w stosunku do osadzonych. Przeprowadzono również rozmowy z losowo dobraną grupą z populacji osadzonych, która ma na co dzień kontakt z wymienionym funkcjonariuszem. W toku tych rozmów zadawano pytania: „czy osobiście doświadczył Pan sytuacji, w której funkcjonariusz doprowadzający używał wobec Pana zwrotów poniżających Pana godność osobistą. Jeżeli tak, to proszę podać miejsce, czas i okoliczności ww. sytuacji oraz dane osobowe ewentualnych świadków zdarzenia.” Ponadto „czy był Pan świadkiem sytuacji, w której funkcjonariusz doprowadzający używał wobec innych skazanych zwrotów poniżających ich godność osobistą. Jeżeli tak, to proszę podać miejsce, czas i okoliczności ww. sytuacji oraz dane osobowe takiego skazanego oraz ewentualnych świadków zdarzenia” oraz „czy ktokolwiek ze współosadzonych opowiadał Panu, że ze strony funkcjonariusza doprowadzającego był adresatem zwrotów poniżających jego godność osobistą. Jeżeli tak, to proszę podać dane osobowe takiego skazanego”. W czasie tego rozpytywania, podejmowanego w trakcie wizytacji cel mieszkalnych, miejsc zatrudnienia nie odebrano żadnego sygnału potwierdzającego wskazany zarzut. W perspektywie poczynionych sprawdzeń i wyjaśnień w tym zakresie stwierdzam, że postępowanie funkcjonariuszy Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu wobec osadzonych opiera się na przestrzeganiu zasady humanitaryzmu, poszanowaniu godności ludzkiej skazanego i indywidualizacji w prowadzeniu oddziaływań wychowawczych. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji już w trakcie podsumowania swojej wizytacji w dniu 07.04.2016r. zaznaczyli, że skazani w rozmowach indywidualnych, prowadzonych bez obecności funkcjonariuszy SW, pozytywnie wyrażali się na temat podejścia przełożonych do nich – w tym do ich problemów osobistych – w związku z czym, w szczególności w świetle przeprowadzonych czynności sprawdzających – wyjaśniających zasadnym jest stwierdzenie nieprawdziwości zgłaszanych przez niektórych skazanych zarzutów w kwestii niewłaściwego traktowania osadzonych przez funkcjonariusza doprowadzającego. Dodatkowym potwierdzeniem tych ustaleń są też dotychczasowe opinie służbowe jakie o funkcjonariuszu formułuje jego bezpośredni przełożony: „w coraz szerszym zakresie i skuteczniej angażuje się do aktywnego udziału w procesie resocjalizacji nie ograniczając się wyłącznie do prostych form dyscyplinowania lub nagradzania, konsekwentny w postępowaniu ze skazanymi, w zakresie egzekwowania ich obowiązków i zapewnienia uprawnień. Bez zwłoki reaguje na problemy osobiste skazanych, podejmuje wszelkie czynności w ramach swych uprawnień, nie jest podatny na presję ze strony skazanych, w sytuacjach trudnych reaguje adekwatnie, nie wykazuje skłonności do zachowań impulsywnych, prezentuje odpowiednie opanowanie i rozwagę, nie stwierdzono naruszeń etyki zawodowej”.

Ad 3 „zbadanie sytuacji osadzonego poruszającego się na wózku inwalidzkim ”

W Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu wyznaczono odrębną celę mieszkalną. Jest to cela trzyosobowa dostosowana do wymogów osoby niepełnosprawnej w tym poruszającej się na wózku inwalidzkim. Ta cela mieszkalna umiejscowiona jest na dolnej kondygnacji pawilonu mieszkalnego dla osadzonych. Wydzielono również odrębny sanitariat przystosowany do wymogów osoby niepełnosprawnej. Do pawilonu mieszkalnego, w którym osadzone są osoby niepełnosprawne, prowadzi, oprócz wyposażonych w poręczce schodów, także podjazd dla wózka inwalidzkiego umożliwiający swobodne poruszanie się z pawilonu i do pawilonu mieszkalnego, w tym korzystanie ze spacerów.

Ad 4 „przeprowadzanie kontroli osobistej skazanych w sposób dwuetapowy”.

Po przeszkoleniu funkcjonariuszy realizujących te zadania służbowe związane z kontrolą osobistą skazanych, zalecona w Raporcie procedura będzie stosowana.

Ad 5 „transportowania skazanych z niepełnosprawnością w sposób zapewniający im właściwe traktowanie”

Funkcjonariusze realizujący konwoje skazanych środkami transportu Służby Więziennej uczulani są, między innymi przez personel medyczny, na potrzebę szczególnego podejścia do osób z niepełnosprawnością ruchową. Sposób transportowania skazanych chorych lub ze względów medycznych określa lekarz. Wpis w aktach część B skazanego treści: „ Moszczaniec: Skazany w dniu jutrzejszym, tj.

r. zostaje przetransportowany do
celem kontynuowania leczenia. Miejsce zamieszkania osadzonego to:

Przypomniałem skazanemu jego prawa, obowiązki i możliwości, z którymi osadzony został zapoznany w rozmowie informacyjnej i w rozmowie po przetransportowaniu do tut. jednostki. Przypomniałem o obowiązku zgłaszania przełożonym wszelkich zagrożeń bezpieczeństwa osobistego. W oddziale mieszkalnym został rozliczony. Nie wymaga szczególnego traktowania podczas czynności transportowych. Nie odnotowałem uwag, skarg czy wniosków ze strony skazanego. Sporządził : został sporządzony przez wychowawcę i wynika z obowiązku wychowawcy określonego w § 22 ust. 1 pkt. 9 obowiązującego wówczas zarządzenia nr 2/2004 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 24 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych. Zgodnie z tym i zakresem tej rozmowy określonym szczegółowo w § 31 ust. 1 zarządzenia nr 2/2004: „w rozmowie, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt. 9, wychowawca ustala:

- 1) miejsce zamieszkania skazanego, a w przypadku utrzymywania przez skazanego kontaktów z rodziną lub innymi osobami bliskimi, miejsce ich zamieszkania;
- 2) potrzeby w zakresie zapewnienia skazanemu bezpieczeństwa osobistego.

Jeżeli zachodzi przypuszczenie, że skazany może stwarzać w trakcie transportowania zagrożenie dla innych skazanych lub być obiektem sztykan ze strony współosadzonych, wychowawca informuje o tym bezpośrednich przełożonych.”

Podobne wymogi określa obowiązujące od 13 maja 2016 r. zarządzenie nr 19/2016 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych. Z treści § 44 ust 1 i 2 wynika, że w rozmowie prowadzonej przed opuszczeniem przez osadzonego zakładu karnego w związku z przetransportowaniem, wychowawca winien ustalić potrzeby skazanego w zakresie zapewnienie mu bezpieczeństwa osobistego. Jeżeli zachodzi przypuszczenie, że osadzony może stwarzać w trakcie transportowania zagrożenie dla innych osadzonych lub stać się obiektem agresji, wychowawca ma obowiązek poinformować o tym niezwłocznie: wyznaczonego funkcjonariusza odpowiedzialnego za gromadzenie i przetwarzanie informacji uzyskanych w wyniku wykonywanych czynności profilaktycznych, funkcjonariusza lub pracownika działu ewidencji odpowiedzialnego za realizację czynności związanych z transportowaniem osadzonych oraz odnotować ten fakt w systemie informatycznym. Sformułowanie „nie wymaga szczególnego traktowania podczas czynności transportowych” zawarte w przedmiotowej „rozmowie przed przetransportowaniem”, znajdujące się w aktach część B

skazanego odnosi się wyłącznie do kwestii zagrożenia bezpieczeństwa osobistego w rozumieniu, tak jak wynika to z wymaganej ww. przepisami zawartości rozmowy przeprowadzanej przez wychowawcę z osadzonym przed realizacją transportowania do innej jednostki penitencjarnej. Wychowawca nie posiada ani uprawnień, ani kompetencji do określania zasad i sposobu transportowania osadzonych z uwzględnieniem ich stanu zdrowia somatycznego, w tym niepełnosprawności, i zapis w aktach część B nie odnosił się do technicznej strony realizacji czynności transportowania skazanego.

Mając na względzie zalecenia przedstawicieli KMP w tym zakresie oraz wagę sprawy, Kierownik Działu Ochrony wraz z przedstawicielem służby zdrowia przeprowadzą dodatkowe szkolenie dla dowódców zmian w zakresie każdorazowego uwzględniania charakteru niepełnosprawności przy konwojowaniu skazanych niepełnosprawnych i problematyka ta będzie każdorazowo uwzględniana przed transportowaniem osoby niepełnosprawnej przy instruktażu dla dowódcy konwoju.

Ad 6 „odstąpienia od udziału funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego podczas udzielania świadczeń zdrowotnych”,

Obecność funkcjonariusza niewykonującego zawód medyczny w trakcie badania lekarskiego stosowana tylko i wyłącznie w przypadku wyrażenia takiej woli przez lekarza. W przypadku bowiem wyrażenia takiej woli przez lekarza – w tym pracownika cywilnego zatrudnionego w oparciu o kontrakt - lub pielęgniarkę, istnieje prawna możliwość, określona w art. 115§8 kkw, udziału funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego podczas udzielania świadczeń zdrowotnych. W przypadku, gdy lekarz nie zgłasza potrzeby uczestnictwa udziału funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego w badaniach lekarskich, udział taki nie jest praktykowany. Sytuacja, w której stosowana byłaby procedura udziału funkcjonariusza niewykonującego zawodu medycznego w badaniach lekarskich jest więc okolicznością ze swej natury incydentalną, i wdrażaną tylko i wyłącznie na wyraźny wniosek osoby wykonującej świadczenie, uzasadniony względami bezpieczeństwa. Dla potwierdzenia incydentalności takiej praktyki, informuję, że w 2015 r. był jeden tego typu przypadek, zaś od początku 2016r., do dnia sporządzenia pisma, takiego przypadku nie odnotowano.

Ad 7 „realizować normę, zgodnie z którą na jednego wychowawcę przypada 40 osadzonych”

Pojemność Zakładu Karnego w Łupkowie łącznie z Oddziałem Zewnętrznym w Moszczańcu to 604 miejsc. Do 31 maja 2016 r. oddziaływanie penitencjarne prowadziło 14 wychowawców i 2 psychologów. Według tego stanu statystycznie, przy pełnym zaludnieniu jednostki na jednego wychowawcę przypadać może 43 osadzonych. Od dłuższego czasu utrzymują się stosunkowo niskie stany zaludnienia. Pozwoliło to na czasowe zmniejszenie pojemności Oddziału Zewnętrznego w Moszczańcu i prowadzenie prac remontowych w oddziałach mieszkalnych dla skazanych. Według stanu zaludnienia na dzień 30 czerwca 2016 r. w Zakładzie Karnym w Łupkowie, łącznie z Oddziałem Zewnętrznym w Moszczańcu przebywało 289 skazanych. Liczby te jednoznacznie wskazują, że aktualnie na jednego wychowawcę przypada zdecydowanie mniejsza liczbowo grupa osadzonych niż wymagają tego standardy.

Oddziaływania resocjalizacyjne wobec skazanych to indywidualna praca wychowawcy ale również opieka psychologiczna i oddziaływanie psychokorekcyjne. Z uwagi na to, że na jednego psychologa przypadało prawie 300 osadzonych, w tym z uwagi na długotrwałą absencję psychologa, rzeczywistą opiekę psychologiczną sprawował jeden psycholog podjęto decyzję o zamianie etatu wychowawcy na etat psychologa i z dniem 1 czerwca 2016 r. zatrudniono trzeciego psychologa.

Ad. 8 „niewłaściwe odnoszenie się lekarza do osadzonych”

W latach 2014-2016 rozpoznawanych było sześć skarg osadzonych na sposób traktowania ich przez personel medyczny. Rozpatrywanie tych skarg zlecane było przez instytucje zewnętrzne takie jak Rzecznik Praw Obywatelskich, Sąd Penitencjarny w Krośnie czy Prokuratura Rejonowa w Sanoku a także Okręgowa Izba Lekarska z siedzibą w Rzeszowie. Żadna z tych instytucji nie zgłaszała zastrzeżeń co do przeprowadzonych czynności mających na celu wyjaśnienie ww. spraw oraz samego przedłożonego wyjaśnienia. Wszystkie skargi z ww. zakresu merytorycznego zostały uznane za bezzasadne tj. jako niepolegające na prawdzie. Pomimo tego w związku z zaleceniem w Raporcie, przeprowadzono czynności mające na celu sprawdzenie tego zagadnienia – tak poprzez ponowną analizę ww. skarg, jak i poprzez osobiste przeprowadzenie rozmów ze skazanymi. Nie stwierdzono by sytuacja związana z niewłaściwym odnoszeniem się lekarza do skazanych potwierdziła się.

Ad. 9 „poszerzenia oferty kulturalno – oświatowej oraz zwiększenie zakresu pomocy postpenitencjarnej”

Celem wykonywania kary pozbawienia wolności jest wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanym postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa. W oddziaływaniu na skazanych uwzględnia się między innymi zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe. Zakład Karny w Łupkowie z Oddziałem Zewnętrznym w Moszczańcu to jednostka typu półotwartego, dlatego też zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe realizowane są zarówno na terenie jednostki penitencjarnej jak też poza jej terenem. Oferta zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych opracowywana jest w planie rocznym, który jest realizowany następnie zgodnie z opracowywanymi i zatwierdzanymi tygodniowymi planami zajęć. Ponadto roczne zamierzeń działalności kulturalno-oświatowej wzbogacane są o nowe propozycje i możliwości wynikające głównie z prowadzonej lub nawiązywanej współpracy z podmiotami zewnętrznymi, o których mowa w art. 38 kkw.

Dla zobrazowania oferty zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych zrealizowanych w latach 2015 – 2016 na terenie jednostki penitencjarnej dla zainteresowanych grup skazanych wymienić można następujące wybrane formy:

- konkursy wiedzy wraz z prelekcjami multimedialnymi dot. Obszaru Ciśniańsko Wetlińskiego oraz Jaśliskiego Parku Krajobrazowego zorganizowanymi na terenie jednostki penitencjarnej we współpracy z Zespołem Karpackich Parków Krajobrazowych w Dukli;
- koncert Marcina Tyburczy oraz Mariusza Włoszka dla skazanych o tematyce dotyczącej problemu uzależnień;
- koncert „Pukając do nieba bram” Wojciecha Kubiaka;
- co najmniej jeden raz w kwartale spektakl teatralno-profilaktyczny zrealizowany przez artystów Agencji Artystycznej „Art-Metanoia”;
- warsztaty artystyczne z zakresu nauki stosowania techniki zdobniczej “decoupage”;
- warsztaty artystyczne z zakresu garncarstwa;
- konkursy wiedzy;
- możliwość korzystania z zajęć świetlicowych, gier stolikowych typu szachy, warcaby, domino;
- wypożyczanie książek, czytanie prasy;
- wystawy historyczne prezentowane w ramach współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie na terenie jednostki;
- redagowanie gazetki więziennej „Matragona”;

- w Oddziale funkcjonuje koło plastyczne oraz grupa Anonimowych Alkoholików;
- zainteresowani skazani mogą się również realizować w grupie teatralnej „Dwie Sceny”;
- spotkanie z pracownikami GOPS w Komańczy (dla skazanych objętych art.164 kkw oraz wszystkich chętnych);
- koncert muzyczny Mirosława Rękorajskiego;
- spotkanie z Dyrektorem PCPR w Sanoku;
- spotkanie skazanych z producentem i kierownikiem planu francusko-polskiego filmu "Wielkie Zimno”;
- spotkanie z Mediatorem Sądowym z Sądu Okręgowego w Krośnie (dla skazanych objętych art.164 kkw oraz wszystkich chętnych);
- rekolekcje wielkopostne dla osadzonych;
- artystyczne widowisko „Trzeci Gaz”;
- spektakl profilaktyczny ABC Mocarza z zakresu profilaktyki antynarkotykowej;
- koncert zespołu Diamond Duo z Rymanowa;
- spotkanie z fotografem Piotrem Malarczykiem i wystawa prac „Ludzie Dymu”;
- spotkanie z Tomaszem Nowotarskim - podróżnikiem, żeglarzem i autorem książek;
- Oddział Zewnętrzny w Moszczańcu dysponuje 1 boiskiem sportowym oraz na jednym placu spacerowym zamontowane są urządzenia do rekreacji ruchowej;
- w świetlicach oddziałowych możliwe jest korzystanie z zajęć sportowych typu: tenis stołowy, piłkarzyki;
- do dyspozycji skazanych pozostaje też spełniająca odpowiednie wymogi i standardy bezpieczeństwa siłownia - zestaw urządzeń do wykonywania ćwiczeń „Spartacus Gym”.

W Zakładzie Karnym w Łupkowie, w tym w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu, poza terenem jednostki w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. zrealizowano w trybie art. 91 pkt. 4 kkw 4524 wyjść na zajęcia kulturalno-oświatowych i 357 wyjść na zajęcia sportowe dla 501 skazanych. W ramach tych zezwoleń skazani uczestniczyli między innymi w :

- „Biegu Trzeźwości” kierowanym do skazanych uczestniczących lub absolwentów terapii dla uzależnionych od alkoholu;
- charytatywnej aukcji na rzecz dzieci z Gminnego Przedszkola w Dukli;
- dożynkach regionalnych - w tym przygotowaniu „plonu dożynkowego” i makiety Kościoła;
- rozgrywkach piłkarskich pomiędzy skazanymi realizowanymi w sali sportowej na terenie SP w Jaśliskach;
- wycieczkach krajoznawczych, wyjazdach do placówki Zespołu Karpackich Parków Krajobrazowych w Dukli;
- wycieczkach krajoznawczych do miejsc pamięci historycznych takich jak np. Góra Jasiel;
- spotkaniu z pracownikami GOPS w Komańczy (dla skazanych objętych art.164 kkw).

W planach realizacji tej sfery oddziaływań na drugą połowę 2016 r. przewiduje się między innymi: wyjazd skazanych w Bieszczady oraz wyjście na Połoninę Wetlińską, występy teatru więziennego powołanego przy ZK Łupków, spotkanie z przedstawicielem muzeum Podkarpackich Pól Bitewnych z siedzibą w Krośnie, wyjazd do Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku, wyjazd do Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie oraz kontynuowanie współpracy z IPN. Planowane jest też powołanie trzech kół zainteresowań skazanych (muzyczne, dziennikarskie, przyrodnicze), oraz dalsze rozwijanie działalności funkcjonującego już teatru skazanych.

Przytoczone informacje to jedynie wycinek prowadzonej działalności kulturalno-oświatowej i sportowej. Zrealizowane już, jak i zaplanowane działania z zakresu szeroko pojętego zagadnienia zajęć kulturalno – oświatowych i sportowych trudno uznać za ubogą i nieatrakcyjną.

Formy i rodzaj możliwych do finansowania ze środków funduszy Pomocy Pokrzywdzonych Prześstępstwem oraz Pomocy Postpenitencjarnej określa w § 30 ust. 1 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. W roku 2015 r. w Zakładzie Karnym w Łupkowie, w tym w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu udzielono 835 świadczeń materialnych na łączną kwotę 54 645, 34 zł, w tym 226 zapomóg pieniężnych na kwotę 17 570,00 zł. Pomoc materialną, niejednokrotnie w więcej niż jeden rodzaj otrzymało łącznie 579 skazanych zarówno w trakcie odbywania kary jak i przy zwalnianiu z zakładu karnego. W tej liczbie 72 skazanych otrzymało wsparcie w zakresie pomocy w tym pomocy materialnej w wysokości 1 080,00 zł w zakresie wyrobienia dowodu osobistego. Z funduszu „pomocy postpenitencjarnej” sfinansowano dwa szkolenia zawodowe dla 20 uczestników, łączny koszt szkoleń wyniósł 13 080,98 zł. Do tego doliczyć należy szkolenia zrealizowane w 2015 r. w ramach projektu nr 1 Norweskiego Mechanizmu Finansowego pn.: „Realizacja szkoleń podnoszących kompetencje społeczno - zawodowe więźniów oraz stworzenie warunków ułatwiających podtrzymywanie więzi rodzinnych w celu zwiększenia efektywności ich powrotu do społeczeństwa po zakończeniu odbywania kary”. Zrealizowano 3 szkolenia zawodowe: pilarz i ogrodnik dla 29 skazanych oraz 12 szkoleń kompetencyjnych, w których 29 uczestników uzyskało 120 certyfikatów w tym między innymi z aktywizacji zawodowej, przedsiębiorczości, obsługi komputera, udzielania pierwszej pomocy. Łącznie na szkolenia zawodowe i kompetencyjne dla osadzonych w ZK Łupków z NMF wydano kwotę 81 426,93 zł i zrealizowano 6 szkoleń zawodowych i 27 szkoleń kompetencyjnych. Szkoleniami objęto łącznie 59 skazanych, którzy w ramach szkoleń kompetencyjnych zdobyli 264 certyfikaty. Na rok 2016 zaplanowana jest realizacja dalszych szkoleń zawodowych finansowanych z funduszu pomocy postpenitencjarnej a także w ramach uczestnictwa w realizacji projektu pn. „Podniesienie kwalifikacji zawodowych więźniów w celu ich powrotu na rynek pracy po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności” w ramach działania 2.7 „Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w szczególnym stopniu zagrożonych wykluczeniem społecznym” Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, zostaną zrealizowane cykle szkoleniowo – aktywizacyjne dla co najmniej czterech grup skazanych po 12 osób. Będą to szkolenia zawodowe oraz szkolenia kompetencyjne z zakresu aktywizacji zawodowej.

Udzielanie skazanym pomocy postpenitencjarnej to również doradztwo socjalne, i tak w 2015 r. 18 skazanych wsparto interwencją w sprawie utrzymania dotychczasowego mieszkania lub pozyskania nowego lokalu a 10 zwalnianych umieszczono w noclegowni lub schronisku. Udzielano również pomocy w uzyskaniu orzeczeń o niepełnosprawności, świadczeń emerytalnych lub rentowych. W 2015 r. 7 skazanym udzielono takiego wsparcia. Przesłano 97 powiadomień za zgodą skazanego do ośrodków pomocy społecznej o potrzebie wsparcia skazanego pomocą. Sporządzono 121 wniosków o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, na podstawie informacji z wywiadu zaplanowano dalsze formy oddziaływań readaptacyjnych. Wobec 77 skazanych komisja penitencjarna za ich zgodą ustaliła okres przygotowania do życia po zwolnieniu, o którym mowa w art. 164§1 kkw. W roku 2015 zrealizowano również 8 programów readaptacji społecznej skazanych podnoszących ich kompetencje społeczne, mających na celu przeciwdziałanie czynnikom kryminogennym, a zwłaszcza agresji i przemocy, w tym przemocy w rodzinie, oraz

problemom uzależnień. Programami tymi objęto 288 uczestników i wydatkowano na to kwotę 8 213,18 zł.

Opisane w Raporcie, a przedstawione Przedstawicielom KMP przez skazanego formy oddziaływań readaptacyjnych skonkludowano tezą o niewystarczającej formie oddziaływań resocjalizacyjnych jaka kierowana jest wobec osób, które mają opuścić jednostkę penitencjarną. Odnosząc się szczegółowo do kwestii rodzaju i zakresu pomocy postpenitencjarnej jaką objęto skazanego należy na wstępie podkreślić, że oferta oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych jaka kierowana jest do skazanych jest formą propozycji i to od woli skazanego zależy, czy z tej oferty skorzysta, a skuteczność prowadzonych oddziaływań w dużej mierze zależy od zaangażowania skazanego jako podmiotu tych oddziaływań. Po drugie, pomoc postpenitencjarna to nie tylko pomoc materialna ale także świadczenia niematerialne, które służą społecznej readaptacji i odnoszą się do zniwelowania lub zminimalizowania czynników, które przyczyniły się do popełnienia przestępstwa. Po trzecie zaś, ustalenie skazanemu okresu z art. 164§1 kkw nie wiąże się automatycznie z udzieleniem takiemu skazanemu zezwolenia o którym mowa w art. 165§2 kkw. Udzielenie takiego zezwolenia musi poza faktem celowości jego udzielenia łączyć się z występowaniem uzasadnionego przypuszczenia, że skazany w czasie tego pobytu będzie przestrzegał porządku prawnego a prognoza kryminologiczno-społeczna o której mowa w §§ 25 i 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych jest pozytywna. Na podstawie przeprowadzonych badań osobopoznawczych i psychologicznych zdiagnozowano, że główną przyczyną popełnienia przez przestępstw jest postępujący proces demoralizacji, używanie alkoholu o cechach pełnoobjawowego uzależnienia, brak poczucia odpowiedzialności i umiejętności wyciągania konstruktywnych wniosków z uprzednich doświadczeń, niepodejmowanie stałej pracy mimo, posiadania wykształcenia zawodowego i życie z dnia na dzień. Z uwagi na taką diagnozę w czasie pobytu skazanego w Zakładzie Karnym w Łupkowie Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu, w ofercie oddziaływań resocjalizacyjnych skierowanej wobec szczególnie nacisk położono na oddziaływania związane z uzależnieniem skazanego. Skazany w okresie od 14 października do 3 listopada 2015 r. objęty był indywidualną terapią psychologiczną w formie krótkiej interwencji realizowanej w warunkach systemu terapeutycznego poza oddziałem terapeutycznym. Jak wynika z końcowej oceny efektów terapii, zaangażowanie skazanego w proces terapeutyczny początkowo było powierzchowne a następnie dostateczne. Ponadto dwukrotnie proponowano skazanemu i motywowano go do udziału w programie readaptacyjnym z zakresu profilaktyki uzależnień i odpowiedzialnych postaw użytkowników dróg – „Stop pijanym kierowcom” (jedno z przestępstw skazanego to jazda samochodem w stanie nietrzeźwym). Skazany konsekwentnie odmawiał udziału w tym programie. Dodatkowo skazany nie był zainteresowany kontynuowaniem rozpoczętej w formie krótkiej interwencji pracy nad własnym uzależnieniem poprzez udział w mityngach grupy anonimowych alkoholików na terenie zakładu karnego. Nie uczestniczył w takich mityngach mimo ich istotnego waloru w pracy nad zachowywaniem abstynencji. Z uwagi na małą aktywność zawodową skazanego na wolności oraz w celu poszerzenia jego możliwości znalezienia zatrudnienia po opuszczeniu zakładu karnego zaproponowano skazanemu poszerzenie kwalifikacji zawodowych i zdobycie nowego zawodu. Skazany przyjął taką propozycję i ukończył szkolenie kursowe w zawodzie technolog robót wykończeniowych finansowane ze środków pomocy postpenitencjarnej (w wysokości 1 024,30 zł). W celu wyrobienia u skazanego systematyczności, odpowiedzialności i nawyku pracy skierowano go do zatrudnienia nieodpłatnego. Był zatrudniony w okresie od 01.12.2015 r. do 11.01.2016 r. Po kilku tygodniach zrezygnował z dalszego zatrudnienia tłumacząc to, że nie chce już

pracować. Poza tymi oddziaływaniami skierowanymi wobec skazanego z uwagi na jego specyficzne potrzeby i deficyty, obejmowany był oddziaływaniami bardziej ogólnymi o charakterze edukacyjnym i kształtującym potrzeby poznawcze. Było to uczestnictwo w zajęciach edukacyjnych z zakresu szeroko rozumianej ekologii i potrzeby dbałości o środowisko naturalne, udział w spektaklach teatralno-profilaktycznych, udział w zajęciach kulturalno-oświatowych organizowanych poza terenem zakładu karnego w trybie art. 91 pkt. 4 kkw poświęconych poznawaniu regionu Bieszczadów. W dniu 3 listopada 2015 r. komisja penitencjarna za zgodą i na wniosek skazanego ustaliła mu okres, o którym mowa w art. 164§1 kkw. W związku z tym opracowano skazanemu tzw. „Program Wolnościowy”, w którym ujęto zadania, których realizacja miała na celu wzmocnienie dotychczasowych oddziaływań poprzez nawiązanie kontaktu z podmiotami wolnościowymi. W ramach tych oddziaływań ułatwiono skazanemu kontakt z kuratorem i w dniach: 18.01.2016 r., i 07.04.2016 r., skazany odbył na terenie jednostki penitencjarnej spotkania z kuratorem zawodowym przy Sądzie Rejonowym w Sanoku. W dniu 26.01.2016 r. psycholog w ramach pomocy skazanemu w ustaleniu wolnościowych podmiotów wspierających abstynencję osób uzależnionych udostępniła skazanemu wykaz placówek postterapeutycznych mieszczących się w pobliżu miejsca zamieszkania skazanego tak, aby mógł korzystać z ich wsparcia po zwolnieniu. W dniu 24.02.2016 r. osadzony uczestniczył w spotkaniu informacyjno – edukacyjnym z Mediatorem Zawodowym ujętym w wykazie instytucji i osób godnych zaufania uprawnionych do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego prowadzonego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Krośnie. Spotkanie miało charakter edukacyjny, w trakcie którego zaprezentowano i omówiono zagadnienia związane z funkcjonowaniem instytucji mediacji. Skazany po ustaleniu mu okresu z art. 164§1 kkw ubiegał się o udzielenie zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego w trybie art. 165§2 kkw. Jako powód udzielenia takiego zezwolenia była chęć nawiązania kontaktu z Powiatowym Urzędem Pracy w Staszowie oraz poradnią odwykową w Staszowie. Prognoza kryminologiczno-społeczna sporządzona na czas korzystania przez skazanego z takiego zezwolenia była negatywna i dlatego też podjęta negatywną decyzję w zakresie udzielenia skazanemu przedmiotowego zwolnienia. W dniu 18.05.2016 r. (tj. na miesiąc przed planowanym zwolnieniem) osadzonemu udzielono szerokich informacji na temat możliwości otrzymania pomocy postpenitencjarnej już po opuszczeniu ZK, możliwości zwrócenia się o udzielenie pomocy do instytucji i organów specjalnie do tego celu powołanych, takich jak: Ośrodki Pomocy Społecznej, Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta, Caritas, Powiatowy Urząd Pracy, itp. Zaproponowano, że za jego zgodą sporządzone zostanie pismo do Ośrodka Pomocy Społecznej właściwego dla jego miejsca zamieszkania, w którym określony zostanie zakres potrzeb udzielenia mu pomocy w czasie pobytu na wolności, po zwolnieniu z tut. jednostki - skazany wyraził zgodę. Poinformowano skazanego że po zwolnieniu będzie miał też możliwość skorzystania z pomocy postpenitencjarnej, świadczonej przez zawodowego kuratora sądowego, co określa art. 173 § 2 pkt. 10 kkw. do dnia 10.02.2016 r. odbywał z wyboru karę pozbawienia wolności w systemie programowanych oddziaływań. W mniejszym lub większym zakresie realizował zadania określone w indywidualnym programie oddziaływań. Po zmotywowaniu uczestniczył i odbył krótką interwencję jako skróconą formę zajęć terapeutycznych dla uzależnionych od alkoholu. Zdobył nowe kwalifikacje zawodowe. Podjął zatrudnienie nieodpłatne. Następnie po odmowie udzielenia mu zezwolenia na opuszczenie zk w trybie art. 165§2 kkw, „obrazził się” na proponowane mu formy oddziaływań readaptacyjnych. Zrezygnował z odbywania kary w systemie programowanym. systemie programowanego, stwierdzając, że „nie chce mu się już nic robić i chce karę odbywać biernie”. Przedstawione powyżej formy oddziaływań, którymi obejmowany był zwłaszcza te nakierowane na pracę z problemem alkoholowym oraz zdobycie kwalifikacji zawodowych i nowych kompetencji

społecznych ocenić można moim zdaniem jako realny program oddziaływań związany z przygotowaniem skazanego do życia po zwolnieniu. Kwestią otwartą pozostaje na ile skazany chciał skorzystać i autentycznie z zaangażowaniem korzystał z tej oferty.

Ad. 10 „uwzględnienie konieczności dostosowania infrastruktury jednostki do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową w planowanych remontach i modernizacjach”

Obecnie prowadzone są prace budowlane w ramach remontu elewacji oraz ścian fundamentowych i płytki odbojowej w pawilonach mieszkalnych X1 i X2 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu. Zakres tego remontu obejmuje m. in. wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych do dwóch ww. pawilonów. W 2017 r. przewidujemy rozpoczęcie remontów dróg i chodników w Zakładzie Karnym w Łupkowie i Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu, w tym wymianę ich nawierzchni na taką, która ułatwi przemieszczanie się po terenie jednostki osobom poruszającym się na wózkach czy o kulach. Z uwagi na zakres prac, realizowane one będą w okresie kilkuletnim. Planujemy też w następnym roku przeprowadzenie termomodernizacji pozostałych budynków w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu z uwzględnieniem wykonania podjazdów dla osób niepełnosprawnych, w tym podjazdu do sali widzeń. Podczas remontu sali widzeń przeprowadzone będą prace związane z dostosowaniem toalet do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. W każdym przypadku planowania remontów i modernizacji, w miarę możliwości technicznych i finansowych, będą uwzględnione kwestie dostosowania infrastruktury jednostki do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową. Należy podkreślić, że w 2015 r. w Zakładzie Karnym w Łupkowie wykonano podjazd dla osób niepełnosprawnych do tutejszego ambulatorium, mieszczącego się w pawilonie mieszkalnym A.

Ad. 11 „przedstawienia przewidywanego terminu remontu w oddziale I”

Od dnia 10.05.2016 r. trwają prace remontowe w pomieszczeniach pawilonu mieszkalnego X1 i X2 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu. Zakres prac obejmuje między innymi: wykonanie nowych posadzek z poziomą izolacją termiczną, położenie płytek ceramicznych na posadzkach, uzupełnienie ubytków tynku, szpachlowanie ścian i sufitów, malowanie pomieszczeń, wymianę instalacji elektrycznej w całym pawilonie. Ze względów technicznych oraz braku odpowiednich pomieszczeń w pawilonach, prowadzone obecnie remonty nie obejmują prac związanych z dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.

Po zakończeniu remontu przewidujemy zakupienie i wyposażenie pomieszczeń w nowy sprzęt kwaterunkowy. Ponadto w dniu 01.06.2016 r. podpisana została umowa na realizację dwóch zadań remontowych: „Remont – wymiana pokrycia dachowego na pawilonie mieszkalnym X1 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu Zakładu Karnego w Łupkowie” oraz „Remont elewacji wraz z remontem ścian fundamentowych i płytki odbojowej; pawilon mieszkalny X2 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu Zakładu Karnego w Łupkowie”. W ramach remontu elewacji będą przeprowadzone prace związane z dostosowaniem infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych polegające na wykonaniu podjazdów do budynków. Przewidywany termin zakończenia ww. zadań: 30.09.2016 r. Przy wykonywaniu prac remontowych zatrudnieni są skazani – w znacznej części odpłatnie.

W odniesieniu do wskazywanych zaleceń w pkt. 12, pkt 13, 14 i 15 odpowiednio: „odmalowania sali ogólnej do przeprowadzania widzeń”, „zamontowania opraw na żarówki jarzeniowe w oddziale X-1 i X-2” , „uzupełnienie deski ustępowej, słuchawki prysznicowej oraz maty antypoślizgowej w toalecie dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością oraz słuchawki prysznicowej w toalecie izby chorych” „zapewnienie przesłon w prysznicach

gwarantujących intymność osób z nich korzystających” informuję, że wskazane usterki bądź to zostały usunięte bądź też będą wyeliminowane w trakcie kompleksowego remontu prowadzonego w ww. pawilonach mieszkalnych. Odnosząc się szczegółowo do przywoływanych usterek stwierdzam, że: wykonano prace remontowe polegające na odmalowaniu sali ogólnej do przeprowadzania widzeń (po wcześniejszym uzupełnieniu tynków i szpachlowaniu ścian), odmalowano także korytarz i toaletę zlokalizowane przy ww. sali widzeń. Z uwagi na to, że pawilony mieszkalne X-1 i X-2 w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu są czasowo wyłączone z użytkowania na okres 10.05. – 10.11.2016 r. w tym czasie będzie przeprowadzony między innymi remont instalacji elektrycznej, w ramach którego wymieniane będą obecnie eksploatowane żarówki jarzeniowe na oprawy typu LED. Ponadto zakupiono i zamontowano w toalecie dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnością deskę sedesową. Przy muszli ustępowej zamontowano poręcz w odległości 40 cm od osi muszli do osi poręczy, na wysokości 80 cm. Wymieniono baterię umywalkową na jednouchwytową z wydłużoną rączką. Obniżono próg w drzwiach w celi i w toalecie przeznaczonej dla osób z niepełnosprawności ruchową do poziomu poniżej 2 cm. Ponadto zamontowano dodatkowe lustro na wysokości do 100 cm od posadzki (w toalecie i celi), słuchawkę prysznicową (w toalecie) oraz położono maty antypoślizgowe. Zamontowano również słuchawkę prysznicową w toalecie dedykowanej izbie i izolacji chorych. W pawilonie mieszkalnym X-3 zamontowano zasłonki prysznicowe zapewniające intymność osób kąpiących się. Po zakończeniu remontu w pawilonach mieszkalnych X-1 i X-2, co zaplanowane jest na dzień 10.11.2016 r., w umywalniach uzupełnione lub wymienione będą drzwiczki w kabinach prysznicowych.

Ad. 16 *„zorganizowanie szkoleń dla personelu w zakresie przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu”*

Zakład Opieki Zdrowotnej Medycyny Pracy Służby Więziennej w Rzeszowie w 2015 roku zorganizował „Warsztaty profilaktyki stresu” w OSSW w Kule OZ w Sulejowie, w którym uczestniczyło 5 funkcjonariuszy z Zakładu Karnego w Łupkowie. ZOZ Medycyny Pracy Służby Więziennej w Rzeszowie obecnie organizuje i realizuje program promocji zdrowia pt. „Mniej stresu, więcej zdrowia” dedykowany dla funkcjonariuszy okręgu rzeszowskiego, w ramach którego od czerwca do września br. zaplanowane są trzy spotkania. Ponadto w okresie czerwiec – lipiec 2016r., realizowane będzie Seminarium Profilaktyki Stresu zorganizowane w dwóch turach po pięć dni w OSSW w Kule OZ w Sulejowie, w którym ma wziąć udział łącznie 6 funkcjonariuszy. Powyższe działania mają na celu zniwelowanie negatywnych skutków wykonywania czynności służbowych, poprawieniu samopoczucia oraz obniżenia i przeciwdziałania poziomu wypalenia zawodowego funkcjonariuszy Służby Więziennej. Ponadto w ramach działań własnych jednostki, w dniu 14 czerwca 2016 r. zrealizowano ponadprogramowe szkolenie dla wszystkich funkcjonariuszy i pracowników z zagadnień związanych z przeciwdziałaniem wypaleniu zawodowemu.

Ad. 17 *„rozważenia wyodrębnienia miejsca w oddziałach, w którym osadzeni mogliby przygotowywać posiłki”*,

Zakład Karny w Łupkowie Oddział Zewnętrzny w Moszczańcu to jednostka typu półotwartego. Zgodnie z art. 92 pkt. 12 kkw skazanym odbywającym karę w zakładzie typu otwartego stwarza się w miarę możliwości miejsca i warunki do przygotowywania dodatkowych posiłków. W jednostce typu półotwartego miejsca takie i warunki można byłoby stworzyć jedynie w sytuacji posiadania do tego odpowiedniego zaplecza pomieszczeń i warunków sanitarnych. Aktualnie, uwzględniając w szczególności uwarunkowania architektoniczne, nie ma możliwości takiego usytuowania „stanowiska” do przygotowywania

posiłków, by zapewnić warunki ergonomiczne i te związane z bezpieczeństwem zarówno osobistym skazanych jak i związanym z tym bezpieczeństwem przeciwpożarowym.

Ad 18 *„zakup lodówki do kantyny”*

Przekazane przez skazanych w trakcie wizytacji informacje jakoby lodówki nie było w pomieszczeniu „kantyny” nie polegają na prawdzie. Zgodnie z podpisaną umową nr 1/2014/K na prowadzenie kantyny dla osadzonych zawartą w dniu 19.03.2014 r. (§ 6 ust. 3) Podkarpacka Instytucja Gospodarki Budżetowej *Carpatia* wyposażyla przekazane jej pomieszczenia w Zakładzie Karnym w Łupkowie i Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu w niezbędny sprzęt gastronomiczny oraz urządzenia chłodnicze, spełniające wymogi sprzedaży detalicznej. Punkty sprzedaży prowadzone przez przedsiębiorstwo *Carpatia* zaopatrzone są w niezbędny sprzęt zgodnie z wytycznymi Sanepidu. Sprzedaż oraz przechowywanie towarów dostępnych w kantynach są zgodne z zaleceniami producentów produktów.

Ad. 19 *„potrzeby rozpowszechniania wśród osadzonych wiedzy w zakresie dostępu BIP i stanowiska komputerowego, na którym można zapoznawać się z informacjami BIP” oraz „przeszkolenia pracownika radiowęzła z zakresu obsługi ww. sprzętu komputerowego”*

Sposób korzystania z tego stanowiska określony jest w Załączniku Nr 7 Zarządzenia Nr 17/2015 Dyrektora Zakładu Karnego w Łupkowie w sprawie ustalenia zasad porządku wewnętrznego w Oddziale Zewnętrznym Zakładu Karnego w Łupkowie w Moszczańcu z dnia 1 lipca 2015r. Zarządzenie znajduje się każdej celi mieszkalnej. Ponadto bezpośrednio po wizytacji Przedstawicieli KMP, wychowawca ds. kulturalno – oświatowych dokonał ponownego przeszkolenia skazanych – pracowników biblioteki, w której zainstalowane jest ww. stanowisko komputerowe – w zakresie korzystania (i pomocy w tym względzie innym skazanym) ze stosownych portali, w tym ze strony Biura RPO. Ponadto tablice informacyjne w oddziałach mieszkalnych uzupełniono o informację na temat możliwości dostępu do ww. stanowiska komputerowego oraz informacje taką dodano do kolportowanej wśród osadzonych co miesiąc gazetki więziennej „Matragona”.

Ad. 20 Zgodnie z zaleceniem zawartym w Raporcie ogólnodostępne dla osadzonych tablice informacyjne uzupełniono także o numer bezpłatnej infolinii Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Ad. 21 *„zweryfikowania zagadnienia niskiego ciśnienia wody pod prysznicami oraz rozważenie zwiększenia limitu w dostępie do ciepłej wody w porze dziennej”*

Stosunkowo niskie ciśnienie wody pod prysznicami wynika z przestarzałej technologii wytwarzania ciepłej wody użytkowej stosowanej w kotłowni w Oddziale Zewnętrznym w Moszczańcu. Zakład Karny w Łupkowie planuje w bieżącym roku przeprowadzić remont polegający na wymianie kotła parowego na nowy, niskotemperaturowy i zakupienie nowego wymiennika. Powinno to ustabilizować ciśnienie ciepłej wody na bardziej zadowalającym odpowiednim poziomie. Obecnie jednostka jest na etapie przygotowywania dokumentacji. Przy obecnie eksploatowanych urządzeniach w kotłowni zwiększenie limitu ciepłej wody, a tym bardziej zapewnienie jej osadzonym przez cały czas jest niemożliwe. Rozważenie takiej możliwości wymaga przeprowadzenia modernizacji kotłowni w ww. zakresie. Nadmieniam jednak – na to też zwrócili uwagę przedstawiciele KMP wizytujący jednostkę – że od dłuższego już czasu stosowana jest praktyka, zgodnie z którą skazani mają możliwość skorzystania z kąpieli częściej niż wynika to z przepisów tj. dwa razy w tygodniu.

Ad. 22 „przedstawienia stopnia realizacji zalecenia wyposażenia sali do realizacji nagrody, o której mowa w art. 138 §1 pkt 3 kkw o niezbędnie wyposażenie” informuję, że pomieszczenie do realizacji w/w nagrody, wyposażone jest zgodnie z załącznikiem nr 3 Tabela nr 17 do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2014 r. poz. 200) – uzupełniono brak czajnika elektrycznego i 4 sztuk szklanek. Ponadto zamontowano karnisz i zasłony w oknie.

DYREKTOR
Zakładu Karnego w Lupkowie
pprk mgr Jerzy Bassa

Wykonano 4-ch egz.:

- 1) Adresat - za pośrednictwem Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Rzeszowie.
- 2) Biuro Spraw Wewnętrznych Centralnego Zarządu Służby Więziennej – do wiadomości.
- 3) Dyrektor Okręgowy Służby Więziennej w Rzeszowie – do wiadomości.
- 4) a/a.